

Labklājības ministrija

Deinstitutionalizācijas process Latvijā un aktualitātes

16.12.2015.

Seminārs

„Deinstitutionalizācija un sociālo pakalpojumu attīstība”

Labklājības ministrija

Mērķis

Attīstīt sabiedrībā balstītos pakalpojumus, lai personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, būtu pieejams nepieciešamais atbalsts mājās vai ģimeniskā vidē

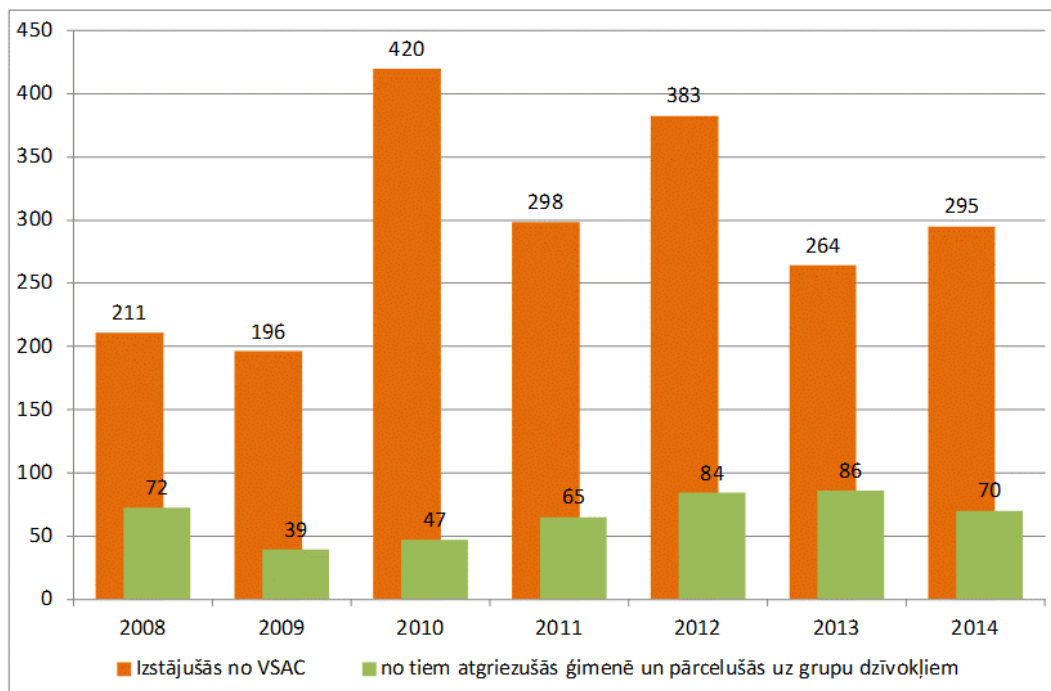

Labklājības ministrija

1. MĪTS

Deinstitucionalizācija paredz, ka liels skaits pilngadīgo personu ar GRT vienlaicīgi atstās institūcijas

No VSAC izstājušās* pilngadīgās personas, skaits

◆ 2 no 3 DI identificētām mērķa grupām ir vērstas uz bērniem

◆ 2/3 (1400 personas!) no DI pilngadīgo personu mērķa grupas (2100 personas) jau tagad dzīvo sabiedrībā

◆ Sabiedrībā balstīto pakalpojumu īpatsvaru ir paredzēts palielināt no 20% līdz 45%

◆ Atšķirībā no pašreizējās situācijas, visām projektā iesaistītajām pilngadīgām personām tiks nodrošināts individuāli atbalsta pakalpojumi jaunajā dzīvesvietā

Avots: LM statistikas pārskati

* bez mirušiem

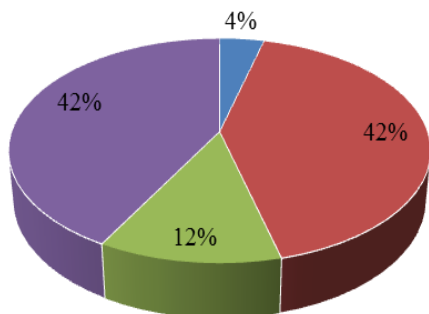
Labklājības ministrija

2. MĪTS

Institūcija ir ļoti laba vieta, kur dzīvot cilvēkiem

- klienti ir izolēti no plašākas sabiedrības un spiesti dzīvot kopā
- klientiem nav pietiekamas kontroles pār savu dzīvi un lēmumiem, kas viņus ietekmē
- organizācijas noteikumi ir prioritāri pār klientu individuālajām vajadzībām

Personāla sadalījums VSAC filiālē, vidēji, 2015.g. (89 klienti, 54 amata vienības)

- Administratīvā vadība (neskaitot VSAC vadību)
- Sociālā aprūpe, sociālā rehabilitācija un brīvā laika organizēšana
- Veselības aprūpe
- Saimniecības sektors

Labklājības ministrija

3. MĪTS

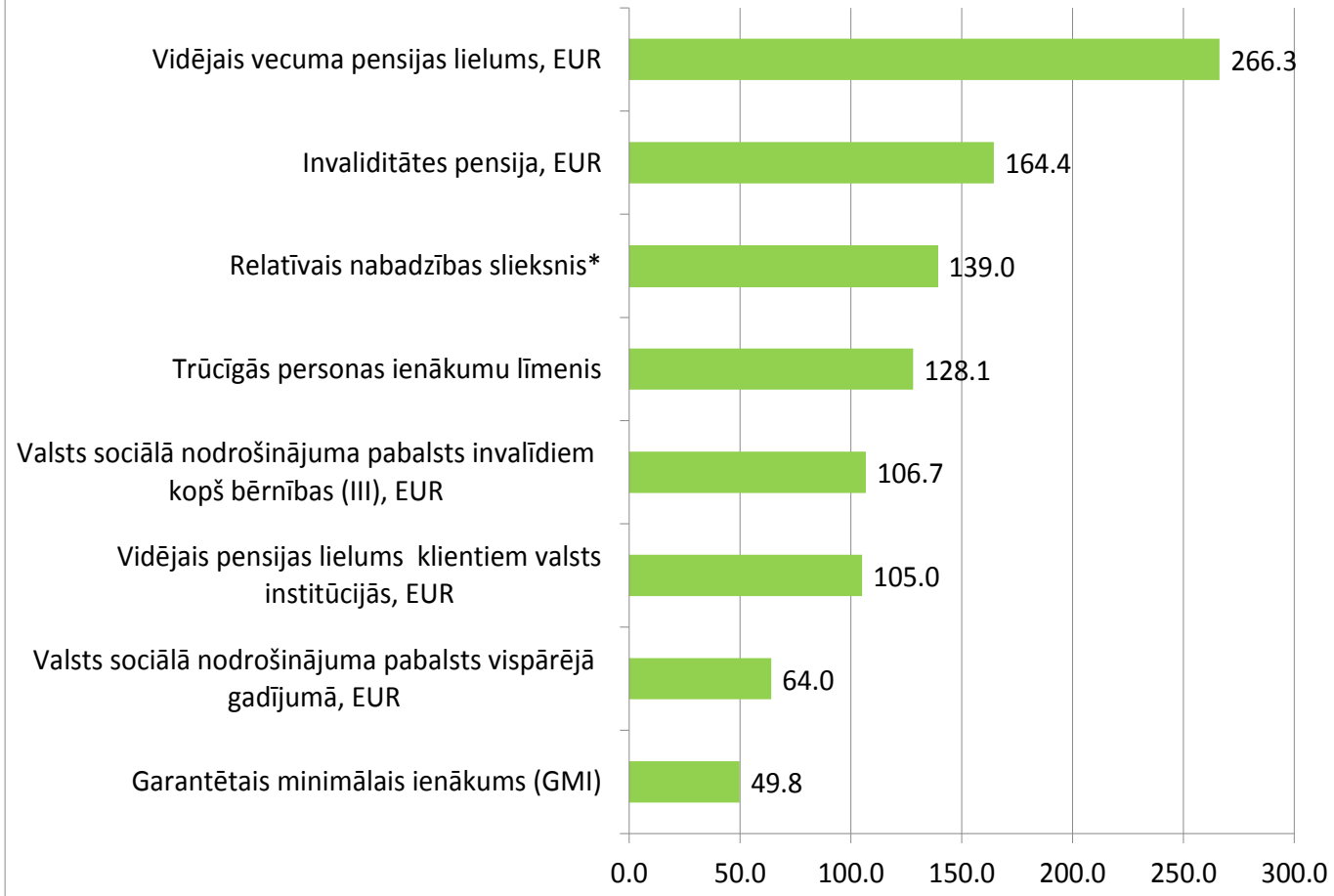
Sabiedrībā balstītie pakalpojumi ir pārāk dārgi un tikai rada papildus slogu pašvaldību budžetiem

1. DI projekts nodrošina iespēju pašvaldībām piesaistīt ievērojumu papildus finansējumu
2. ES struktūrfondi nodrošina iespēju:
 - Pilnveidot sociālo pakalpojumu infrastruktūru (veidot sabiedrības balstīto pakalpojumu sistēmas izveidi)
 - Divus gadus finansēt sabiedrība balstīto pakalpojumu sniegšanu sabiedrībā dzīvojošām personām
3. Principa "Nauda seko klientam" ieviešana nodrošinās sabiedrībā balstīto pakalpojumu sniegšanu institūcijas atstājušiem klientiem
4. Atbalsta pakalpojumu veidu un apmēru dažādošana ir izmaksu efektīvāka un ļauj cilvēkam saglabāt izvēlēto dzīvesveidu un dzīvesvietu

Labklājības ministrija

Ienākumi vecāka gadagājuma cilvēkiem un cilvēkiem ar invaliditāti Latvijā 2014, EUR mēnesī

VSAC izdevumi 2014.gadā, EUR uz 1 personu mēnesī

	2014.g.
Atlīdzība	424.9
Izdevumi infrastruktūras uzturēšanai	106.8
Izdevumi klientu uzturēšanai	101.0
Kopā	632.7

Papildus no veselības budžeta kompensētā summa 2014.gadā, EUR uz 1 personu mēnesī 13.7

Avots: CSP, LM dati, * 2015.g.

Labklājības ministrija

Indikatīvi sociālo pakalpojumu grozi

Klientu aprūpes līmenis/scenārijs	Dienas centri	Grupu dzīvokļi	Atelpas brīdis	Darbnīcas	Aprūpe mājā	Grupu nodarbības	Konsultācijas	Sociālais mentors	Asistenti	Indikatīvi izdevumi mēnesī, EUR kopā	Klientu skaits, VSAC	Klientu skaits dzīvesvietā
I līmenis										240	263	280
Klients dzīvo ģimenē vai soc. mājā												
II līmenis										350 - 480	290	420
Klients dzīvo ģimenē vai soc. mājā												
Klients dzīvo Grupu dzīvoklī												
III līmenis										600 - 850	108	420
Klients dzīvo ģimenē vai soc. mājā												
Klients dzīvo Grupu dzīvoklī												
IV līmenis										610 - 640	39	280
Klients dzīvo ģimenē												
Klients dzīvo Grupu dzīvoklī												

Labklājības ministrija

Sabiedrībā balstīto pakalpojumu izmaksas ESF projektos

Sabiedrībā balstītajiem pakalpojumiem personām ar garīga rakstura traucējumiem tiks piemērotas vienas vienības izmaksu standarta likmes*:

Pakalpojuma veids	Indikatīvās izmaksas
Īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojums	18,05 EUR dienā
Dienas aprūpes centrs	16,24 / 19,28 EUR dienā
Grupu dzīvoklis	10,66 / 15,39 dienā
Specializētās darbnīcas	14,58 EUR dienā
Aprūpe mājās	3,83 EUR stundā
Atbalsta grupa un grupu nodarbības	14,91 EUR nodarbībā
Speciālistu konsultācijas un individuāls atbalsts	19,35 EUR stundā

Citiem pakalpojumiem – izmaksu maksimālās robežas noteiktas MK noteikumos vai paredzēta faktisko izmaksu kompensācija

* *Indikatīvi likmju lielumi*

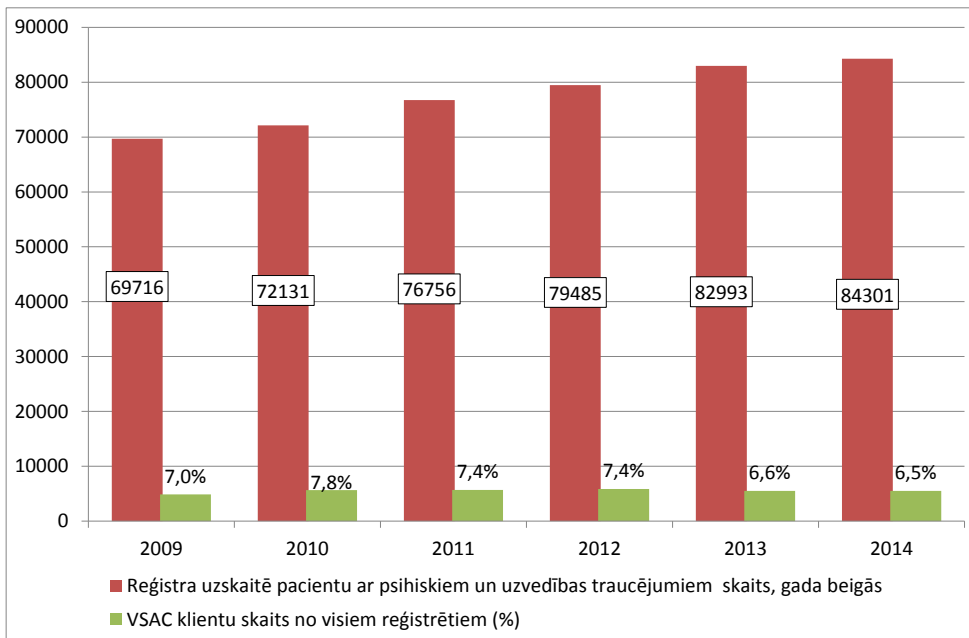

Labklājības ministrija

4. MĪTS

Visas pilngadīgas personas ar GRT, kas atrodas institūcijās, ir drauds apkārtējai sabiedrībai

Uzskaitē esošo pacientu ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem un VSAC klientu skaita (%) dinamika Latvijā

- ◆ Risku sev un apkārtējiem persona rada, ja netiek nodrošināts individuālajām vajadzībām atbilstošs atbalsts
- ◆ DI process tiek uzsākts ar klientu funkcionālo spēju un individuālo vajadzību izvērtēšanu un tiks turpināts ar klientu sagatavošanu neatkarīgai dzīvei
- ◆ Pēc VSAC apkopotas informācijas un klientu grupēšanas rezultātiem ap 336 institūciju klientiem būtu salīdzinoši viegli sagatavot neatkarīgai dzīvei sabiedrībā līdz 2018.gadam

Labklājības ministrija

Klientu raksturojums VSAC 2015.gadā

4405 - Klientu skaits VSAC kopā:

2441 - VSAC klienti vecumā no 18 līdz 59 g.

Aprūpes līmeņi	1	2	3	4
VSAC klientu skaits vecumgrupā no 18 -59 g.	194	812	847	588
I invaliditātes grupa	3	37	216	428
II invaliditātes grupa	191	773	628	155
Diagnozes				
F20 - F29	85	357	236	58
F70	25	51	7	4
F71	42	212	177	44
F10-F19	2	3	0	3
F72	6	88	352	170
F73	1	3	53	246
F00 -F09	24	84	84	59
G40 - G40.9	9	21	7	14
Cita pamatdiagnoze	1	1	1	0

Avots: 5 VSAC grupēšanas rezultāti

Labklājības ministrija

Aktualitātes

- MK noteikumu Nr. 313 «DP "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2.1. pasākuma "Deinstitucionalizācija"» pieņemšana (16.06.2015.)
- DI Rīcības plāns (15.07.2015.)
<http://www.lm.gov.lv/text/3071>
- Prasības informācijas apzināšanai un apkopošanai par valsts ilgstošas aprūpes institūcijām un bērnu aprūpes iestādēm, <http://www.lm.gov.lv/text/3174>
- Sagatavots metodikas projekts par vienas vienības izmaksu standarta likmju aprēķina un piemērošanas DP pasākuma "Deinstitucionalizācija" īstenošanai (saskaņošanā ar FM)
- DI Projektu apstiprināšana (notiek līgumu slēgšanas process)
- Izvēlēta metodika klientu individuālo vajadzību novērtēšanai un deinstitucionalizācijas plānu izstrādei:
Atbalsta intensitātes skala

Labklājības ministrija

Atbalsta intensitātes skalas saturs

Atbalsta vajadzības tiek vērtētas šādās jomās:

1. dzīve mājās
2. dzīve kopienā
3. mūžizglītība
4. nodarbinātība
5. veselība un drošība
6. sociālās aktivitātes
7. interešu aizstāvība

Katrā jomā ir definētas konkrētas ikdienas aktivitātes – kopā 57.

Papildus vērtē ar uzvedību un medicīnisko aprūpi saistītos jautājumus - kopā 28.

Labklājības ministrija

Atbalsta intensitātes skalas priekšrocības

- Ir zinātniski izstrādāta un aprobēta 8 valstīs (t.sk. Čehija, Francijā, Spānijā, Holandē u.c.)
- Izvērtējumu var veikt viens instrumenta lietošanā apmācīts speciālists, intervējot klientu un cilvēkus, kas viņu labi pazīst; papildus speciālistu iesaiste var būt nepieciešama tikai atbalsta plānu izstrādei
- Individuālā izvērtējuma veikšanai nepieciešamais laiks vienam klientam ir salīdzinoši neliels - vidēji 2,5-3h
- Skalas lietošana ir salīdzinoši viegla, un tās apguvei nav nepieciešama ilgstoša apmācība (vidēji 4 dienas); atšķirībā no citām metodēm tās lietošana nav ierobežota vienas konkrētas specialitātes ietvaros

Labklājības ministrija

Personu ar GRT individuālo vajadzību novērtēšana, izmantojot Atbalsta intensitātes skalu (AIS)

	Labklājības ministrija	SD projekta pilotpašvaldības	Pārējās pašvaldības	Plānošanas reģioni
SAM 9.2.1. Sociālā darba projekts	<ul style="list-style-type: none">■ iepērk tiesības tulkot un lietot AIS (novērtēšanas veidlapa un rokasgrāmata)■ tulko un aprobē AIS■ nodrošina apmācības SD AIS lietošanā un atbalstu plānu izstrādē, t.sk. apmācības apmācītājiem■ iepērk izstrādātājus metodikai darbam ar personām ar GRT, metodikā integrē AIS■ organizē izstrādātās metodikas izmēģināšanu pilotpašvaldībās■ novērtē izmēģinājumu projekta rezultātus un izplata metodiku visām pašvaldībām	<ul style="list-style-type: none">■ kļūst par LM partneri metodikas darbam ar personām ar GRT izmēģināšanai■ delegē SD sociālos darbiniekus apmācībai AIS lietošanā■ aprobē AIS, veicot individuālo vajadzību izvērtēšanu un atbalsta plānu izstrādi DI projektu mērķa grupai (personām ar GRT)■ delegē pārstāvjus apmācītāju apmācībai AIS lietošanā■ izmēģina metodiku darbam ar personām ar GRT pašvaldības SD■ piedalās pilotprojekta rezultātus izplatīšanā citām pašvaldībām	<ul style="list-style-type: none">■ pārņem metodiku darbam ar personām ar GRT pēc izmēģinājumu projekta rezultātu novērtēšanas	
SAM 9.2.2. DI projekti	<ul style="list-style-type: none">■ uzrauga DI īstenošanu	<ul style="list-style-type: none">■ veic individuālo vajadzību izvērtēšanu un atbalsta plānu izstrādi DI projekta mērķa grupai - 2310 personām ar GRT – gan savā, gan citās pašvaldībās, t.sk. VSAC	<ul style="list-style-type: none">■ atlasa DI projekta mērķa grupas personas un sadarbojas pilotpašvaldību novērtētājiem	<ul style="list-style-type: none">■ iepērk psihiatru un ergoterapeitu pakalpojumus dalībai atbalsta plānu izstrādē komandā ar pilotpašvaldību novērtētājiem■ uzrauga DI projekta mērķa grupas izvērtēšanu un apmaksā novērtētāju darbu

Labklājības ministrija

Pašvaldību iesaiste DI procesā

1. Slēdz ar PR sadarbības līgumus
2. Atbilstoši mērķa grupām identificē klientus, kuri dzīvo pašvaldībās
3. Piedalās DI plānu izstrādē (*klienti - pakalpojumi – infrastruktūra*)
4. Sniedz PR informāciju par tās īstenotajiem sabiedrībā balstītajiem pakalpojumiem un mērķa grupas personām
5. Piesaista “sociālo mentoru”
6. Nodrošina sabiedrībā balstīto pakalpojumu sniegšanu, priekšfinansējot un saņemot ikmēneša faktisko izmaksu kompensāciju
7. Īsteno ERAF projektus (infrastruktūras uzlabošanai) atbilstoši DI plāniem
8. Sadarbībā ar PR un LM apkopo, analizē un monitorē DI rezultātus

Labklājības ministrija

Paldies par uzmanību!